

וְדָאֵי עַל תְּרִיסַר טוּרִין קְיַימָא, תְּלַת טוּרִין
 לְסַטְרָא דָא, וּתְלַת טוּרִין לְסַטְרָא דָא,
 וְכֵן לְאַרְבַּע זְוויָין, וּכְדִין אֲתַקְרִי חֲתִיה. כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (יחזקאל י) הִיא הַחֲתִיה אֲשֶׁר רָאִיתִי
 תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלִין אַקְרוּן בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם, בְּגִין דְּקִיַימָא עַלֵייהוּ. וְאֵינוּן סְהַדֵי
 סְהַדוּתָא לְמַלְכָא עַל כְּנַסְתַּי יִשְׂרָאֵל. הֵדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (תהלים קכ"ב) שְׁבֹטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל
 לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה
 חוּלְקָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּידְעֵי אוּרְחוּי דְּקַדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא, עַלֵייהוּ כְּתִיב, (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ
 אֲתָה לֵיַי אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר יי וְגו':

וְדָאֵי עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הָרִים
 עוֹמְדִת, שְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה,
 וּשְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה, וְכֵן
 לְאַרְבַּע זְוויָיות, וְאִזּוּ נִקְרְאת חֲתִיה,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל י) הִיא הַחֲתִיה
 אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
 וְאֵלֶּה נִקְרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
 מִשּׁוּם שְׁעוֹמְדִת עֲלֵיהֶן, וְהֵן
 מְעִידוֹת עֲדוּת לְמַלְךָ עַל כְּנַסְתַּי
 יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קכב)
 שְׁבֹטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת
 לְשֵׁם יי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי
 חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים דְּרַכִּי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַלֵיהֶם כְּתוּב
 (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לְה'
 אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר יי וְגו'.

יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גָּרַם רוּבִין בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור
 אַקְרִי. אֵי בְּגִין דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא, נִקְרִייה
 לִיה סוּס אוּ אַרְיָה, אוּ נֶמֶר, אֲמַאי חֲמור.
 אֶלָּא אָמְרוּ, בְּגִין דְּחֲמור נְטִיל מְטוּלָא, וְלֹא
 בְּעִיט בְּמַאֲרִיה כְּשָׂאָר בְּעֵירִי, וְלֹא אֵית בֵּיה
 גְּסוּת הַרוּחַ, וְלֹא חֵיִישׁ לְמִשְׁכַּב בְּאֲתַר
 מְתַפְקֵן. אוּף הֵכִי יִשְׁשַׁכֵּר, דְּאֲשַׁתְּדִלוּתִיה
 בְּאוּרֵייתָא, נְטִיל מְטוּלָא דְּאוּרֵייתָא, וְלֹא
 בְּעִיט בֵּיה בְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלֹא אֵית בֵּיה
 גְּסוּת הַרוּחַ, כְּחֲמור דְּלֹא חֵיִישׁ לִיקְרָא
 דִּילֵיה, אֶלָּא לִיקְרָא דְּמַרְיָה (ס"א דְּבִיחָה). רוּבִין
 בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים, כְּדָאֲמַרְיָן וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן,
 וְחֵי צַעַר תַּחֲתִיה, וּבַתּוֹרָה אֲתָה עָמַל.

יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גָּרַם רוּבִין בֵּין
 הַמְּשַׁפְּתִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי
 יִשְׁשַׁכֵּר נִקְרָא חֲמור? אִם מִשּׁוּם
 שְׁהַשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, נִקְרָא לוֹ סוּס
 אוּ אַרְיָה אוּ נֶמֶר, לְמָה חֲמור?
 אֶלָּא אָמְרוּ, מִשּׁוּם שְׁחֲמור נוֹשֵׂא
 מִשָּׂא, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאִדּוּנוֹ כְּמוֹ
 שְׂאָר הַבְּהֵמוֹת, וְאִין בּוֹ גְּסוּת
 הַרוּחַ, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ לְשַׁכַּב בְּמִקּוּם
 מְתַפְקֵן. אַךְ כֵּן יִשְׁשַׁכֵּר,
 שְׁהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מִשָּׂא
 הַתּוֹרָה, וְלֹא בּוֹעֵט בְּקְדוּשַׁת
 בְּרוּךְ הוּא, וְאִין בּוֹ גְּסוּת הַרוּחַ,
 כְּמוֹ הַחֲמור שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לְכַבּוּדוֹ
 אֶלָּא לְכַבּוּד רַבּוּנוֹ (רַבּוּן). רוּבִין בֵּין
 הַמְּשַׁפְּתִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ (אבות פ"ג)
 וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן, וְחֵי צַעַר
 תַּחֲתִיה, וּבַתּוֹרָה אֲתָה עָמַל.

דְּבַר אַחַר יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גָּרַם רוּבִין וְגו'. פֶּתַח
 וְאָמַר, (תהלים כז) לְדוֹד ה' אוּרִי וְיִשְׁעֵי
 מִמִּי אִירָא יי מְעוֹז חֵי מִמִּי אֶפְחַד, כְּמָה
 חֲבִיבִין אֵינוּן מְלִין דְּאוּרֵייתָא, כְּמָה חֲבִיבִין
 אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף
 הוּא. דְּכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא, לֹא
 דְּחִיל מִפְּגַעֵי עַלְמָא, נְטִיר הוּא לְעֵילָא, נְטִיר

דְּבַר אַחַר יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גָּרַם רוּבִין
 וְגו' - פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) לְדוֹד
 ה' אוּרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָע ה'
 מְעוֹז חֵי מִמִּי אֶפְחַד. כְּמָה
 חֲבִיבִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּמָה
 חֲבִיבִים אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁפָל מִי שְׁמִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, לֹא
 פּוֹחַד מִפְּגַעֵי הָעוֹלָם, שְׁמור הוּא
 לְמַעְלָה, שְׁמור הוּא לְמַטָּה. וְלֹא

עוד, אלא שכופת כל פגעי העולם ומוריד אותם לעמק תהום רבה.

בא ראה, בפעם שנכנס הלילה, הפתחים נסתמים, וכלבים וחמורים שורים ומשוטטים בעולם, ונתנת רשות להשחית, וכל בני העולם ישנים במטותיהם, ונשמות הצדיקים עולות להתענג למעלה. כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, התעוררות קדשה מתעוררת בעולם, וזה נאמר בכמה מקומות.

אשרי חלקו של אותו אדם שעומד באותה שעה ומשתדל בתורה. כיון שהוא פותח בתורה, את כל אותם המינים הרעים הוא מכניס לנקב תהום רבה, וכופת את החמור, ומורידו בשרים שפחת העפר של זהמת הקשר.

משום כך יששכר, שהשתדלותו בתורה, כופת את החמור ומוריד אותו מאותו גרם המעלות, שהוא עולה להזיק לעולם, ושם מדורו בין המשפתיים, בין זהמת השרים שבעפר.

בא ראה מה כתיב, וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד. וירא מנחה כי טוב - זו תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה - זו תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבל - לסבל על התורה ולדבק בה ימים ולילות. ויהי למס עבד - להיות עובד את הקדוש ברוך הוא ולדבק בו ולהתיש את עצמו בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים מהגליל העליון לטבריה. אמר רבי שמעון, גלף ונשתדל בתורה, שכל מי שידע להשתדל בתורה ולא משתדל -

הוא לתתא. ולא עוד, אלא (דף רמב ע"ב) דכפית לכל פגיעי דעלמא, ואחית לון לעומקי דתהומא רבא.

תא חזי, בשעתא דעאל ליליא, פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שריין ושטאן בעלמא, ואתייהיבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא ניימי בערסייהו, ונשמתהון דצדיקייא סלקין לאתענגא לעילא. פד אתער רוח צפון, ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא, ואתמר בכמה דוכתי.

ובאה חולקיה דההוא בר נש, דאיהו קאים בההיא שעתא, ואשתדל באורייתא. כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זינין בישין, אעיל לון בנוקבי דתהומא רבה, וכפית ליה לחמור, ונחית ליה בטפסרי דתחות עפרא, דזוהמי קסרא.

בניי כף, יששכר, דאשתדלותיה באורייתא, כפית ליה לחמור, ונחית ליה. מההוא גרם המעלות, דאיהו סליק לנזקא עלמא, ושוי מדוריה בין המשפתיים, בין זוהמי דטפסרי דעפרא.

תא חזי, מה כתיב. וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עובד. וירא מנחה כי טוב, דא תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה, דא תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבל, למסבל עולא דאורייתא, ולדבקה בה יומי ולילי. ויהי למס עובד, למהוי פלח לקדשא בריהו הוא, ולא תדבקה ביה, ולא תשא גרמיה בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא הוו קא אזלי מגלילא עלאה לטבריה, אמר רבי שמעון, גיהך ונשתדל באורייתא, דכל מאן דידע לאשתדלא באורייתא, ולא אשתדל,